

Ministerie van Defensie

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

-Aan:
Zie verzendlijst.

Telefoon 070 - 318 81 88
Telex 32374 KYDER/BIV NL
Telefax 070 - 318 79 51

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/91/095/4559	18 september 1991
Onderwerp Joegoslavië: recente ontwikkelingen (nr 60/91)			

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongeclassificeerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst
voor deze
Het Hoofd Staf ~~afdeling~~ Inlichtingen

~~Kolonel~~ der Grenadiers

Bijlagen
één
Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 318 6634

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

Verzendlijst behorende bij brief MID nr. DIS/91/095/4559, d.d. 18 september 1991

Aan:

Coördinator Verenigde Inlichtingendiensten Nederland

(Secretaris Generaal Ministerie Algemene Zaken)

Hoofd Inlichtingendienst Buitenland

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst

Ministerie van Buitenlandse Zaken

t.a.v. AMAD

MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGDIENST

JOEGOSLAVIE
Militair-politieke situatie
60/91

(Afgesloten 181100 SEP 1991)

De EG/WEU

Gisteren is de voorzitter van de EG-vredesconferentie over Joegoslavië, Lord Carrington, erin geslaagd in overleg met de presidenten van Kroatië en Servië (Tudjman en Milosevic), federaal minister van Defensie Kadijevic en de CGS van de federale strijdkrachten (JNA) Adzic een overeenkomst voor een staakt-het-vuren te sluiten. Volgens de verklaring van het Joegoslavische persbureau Tanjug zou deze wapenstilstand vandaag rond het middaguur van kracht worden. In een aantal opzichten lijkt deze overeenkomst op het op 2 september onder EG-supervisie gesloten akkoord. Zo is opnieuw overeengekomen dat alle (para-)militaire organisaties, inclusief de JNA, zich zullen terugtrekken uit de omstreden gebieden, dat zij zullen worden gedemobiliseerd en dat de illegale groeperingen zullen worden ontwapend en ontbonden.

Het belangrijkste verschil met het vorige bestand bestaat uit het feit dat de betrokkenen "alle gewapende organisaties onder hun commando of onder hun politieke of militaire invloed" hebben opgeroepen het bestand te respecteren. In dit kader zal de demobilisering ook gelden voor de Kroatische Nationale Garde (KNG), waartegen Tudjman zich eerder deze maand had verzet. De formulering lijkt echter tevens te impliceren dat Servië en de JNA zich moeten beijveren voor de naleving van het bestand door de Servische strijdgroepen in Kroatië, die weliswaar niet onder hun commando, maar vermoedelijk wel degelijk onder hun "invloed" staan.

Het is echter uitermate twijfelachtig of de betreffende overeenkomst meer kans van slagen heeft dan zijn voorganger. Er is inmiddels grote onenigheid ontstaan over de interpretatie van een aantal bepalingen. Zo heeft Tudjman, in kennelijke tegenspraak met de tekst, gesteld dat het bestand onmiddellijk zou ingaan. Hij waarschuwde zelfs dat de Kroaten het offensief weer zullen hervatten als het bestand niet wordt gehandhaafd. Ook heeft hij gesteld dat de KNG geen Kroatisch grondgebied zal prijsgeven. Terwijl de Kroatische minister van Defensie Bebic onmiddellijk na de ondertekening van het akkoord het bevel gaf om de belegering van de JNA-bases in Kroatië op te heffen, gaf Tudjman later te kennen dat de Kroatische (para-)militaire organisaties de op het leger veroverde bases niet zullen teruggeven. In een televisietoespraak stelde Tudjman dat de JNA desintegreerde en momenteel slechts een doodsstrijd voerde.

Tudjman lijkt derhalve vast te houden aan de harde, offensieve lijn die de Kroatische opstelling de afgelopen dagen heeft gekenmerkt. Dit houdt mogelijk verband met de discussie die deze week plaatsvindt met betrekking tot de eventuele internationalisering van het conflict. Zoals bekend vindt morgen een bespreking van de WEU plaats omtrent het voorstel van minister Van den Broek over het zenden van een lichtgewapende vredesmacht naar Joegoslavië. Dit voorstel lijkt overigens ook onder de WEU-lidstaten omstreden. Frankrijk, Italië en de Secretaris-Generaal van de NAVO, Wörner, hebben het voorstel van Van den Broek gesteund. Duitse politici hebben echter hun twijfels geuit over de kansen van een WEU-vredesmacht en gesteld dat zij de voorkeur geven aan

erkenning van de onafhankelijkheid van Kroatië, waarna een vredesmacht in VN-kader zou kunnen worden gestuurd omdat deze stap dan niet meer zou kunnen worden geïnterpreteerd als inmenging in de interne aangelegenheden van Joegoslavië.

Van den Broek heeft gisteren nogmaals gesteld dat een WEU-vredesmacht alleen zal worden uitgezonden met instemming van alle betrokken partijen. Dit maakt het nog onwaarschijnlijker dat het tot uitzending van een dergelijke macht zal komen, aangezien zowel Servië als de JNA hun verzet tegen buitenlandse militaire presentie in Joegoslavië opnieuw hebben benadrukt. Zelfs de leider van de Servische oppositie, Draskovic, heeft gewaarschuwd dat een buitenlandse interventie onvermijdelijk tot een (internationale) oorlog zal leiden. Overigens zou ook Lord Carrington gisteren aan de Kroatische leider hebben voorgehouden dat een Europese interventie in Joegoslavië op korte termijn niet te verwachten is, hetgeen een belangrijke reden zou kunnen vormen voor ondertekening van het jongste akkoord.

Kroatië

Ook de militaire situatie in Kroatië verkleint de kansen op een langdurige wapenstilstand. Sinds gisteravond was sprake van hevige gevechten in en om de Kroatische hoofdstad Zagreb. De details zijn nog onduidelijk, maar de gevechten lijken verband te houden met het beleg van twee JNA-bases bij de stad door de Kroaten. De federale luchtmacht zou, ook na de ondertekening van het bestand, aanvallen hebben uitgevoerd op de Kroatische stellingen. De Kroaten hebben de gevechtsvliegtuigen onder vuur genomen en zouden er naar eigen zeggen vier hebben neergeschoten. De JNA heeft inmiddels het verlies van twee vliegtuigen toegegeven. Mede gezien de opstelling van Tudjman is het zeer twijfelachtig of dergelijke gevechten zullen ophouden als het bestand daadwerkelijk ingaat.

Ook in het Dalmatische kustgebied was gisteren sprake van hevige gevechten. JNA-landstrijdkrachten hebben een offensief ingezet om door de Kroaten bezette bases en depots te heroveren. Dit offensief zou vooral gericht zijn op de omgeving van de havenstad Zadar, dat zoals bekend ook een van de strategische doelen van de Servische strijdgroepen in deze regio vormt. Mogelijk betreft het hier een poging om gebied onder controle te krijgen voordat het bestand van kracht wordt.

Ook de federale marine richt haar akties op Kroatische kuststeden. Volgens Kroatische meldingen zijn zeven belangrijke havens (waaronder Dubrovnik, Zadar en Split) feitelijk door de marine geblokkeerd. Indien deze melding juist is, moet worden vermoed dat de marineleiding niet alleen beoogt te assisteren bij de herovering van JNA-depots en -bases aan de kust, maar ook een vorm van economische oorlog tegen Kroatië voert.

De afgelopen dagen zouden niet alleen een aantal marineschepen, maar ook staven en faciliteiten uit Split zijn verwijderd en deels gereleceerd naar eilanden voor de kust. Hieraan ligt vermoedelijk vooral ten grondslag de vrees dat deze in handen zouden vallen van Kroatische (para-)militaire organisaties. Er kan echter ook verband bestaan met het feit dat de Joegoslavische marine een verhoudingsgewijs grote Kroatische component omvat; een aantal maanden geleden maakten Kroaten ±25% van de marinesterkte uit. Hoewel dit percentage sindsdien mogelijk enigszins is afgenomen, is het niet uitgesloten dat de marineleiding, die overigens een conservatieve signatuur draagt, vreest dat deze etnische samenstelling beperkingen oplegt aan de inzetbaarheid van de Joegoslavische marine tegen Kroatische doelen.

Conclusie/vooruitzicht

Het gisteren door toedoen van Lord Carrington gesloten akkoord omtrent een staakt-het-vuren in Joegoslavië lijkt in ernstige mate bedreigd door afwijkende interpretaties van de bepalingen en door de voortdurende gevechten in Kroatië. De uitzending van een lichtbepapende vredesmacht naar Kroatië lijkt evenzeer onwaarschijnlijk door intern en internationaal verzet hiertegen. Een voortduren van de strijd ligt derhalve in de lijn der verwachtingen.